

аль-Фараби атындағы ҚҰУ

«Корпоративтік басқару және ESG принциптері»

► Кафедра Менеджмент

«Қаржылық менеджмент» пәні

► Э.ғ.д. профессор Адамбекова А.А.

Мақсаты: корпоративтік басқару негіздерін игеру

<http://www.kase.kz/>

Сұрақтар:

- 1. Корпоративтік басқару ұғымы және мәні.**
- 2. Корпоративтік басқару үлгілері (модельдері) және олардың ерекшеліктері..**
- 3. Қаржылық ақпарат және корпоративтік есептілік.**
- 4. Инвесторлар үшін ESG ойлары**

Сұрақ 1. Корпоративтік басқару ұғымы және мәні.

Корпоративтік басқару - Бұл бизнес-қоғамдастықта қабылданған мінез-құлықтың этикалық және рәсімдік стандарттарының белгілі бір жүйесін рынок қатысушыларының іске асыруы арқылы акционерлердің мүдделері мен менеджменттің арасындағы балансты іздеу процесі.

Сұрақ 1. Корпоративтік басқару ұғымы және мәні.

КБ түсінуде бірыңғай тәсілдің болмауы экономиканың серпінділігімен түсіндіріледі.

Бұрын КБ эмитент компаниялардың іскерлік айналымның этикалық нормалары мен дәстүрлерін ерікті түрде сақтауымен байланыстырылды,

Қазір мәжбүрлі тәртіпке көшу жүріп жатыр, корпоративтік өмірдің жекелеген аспектілерін регламенттеуде мемлекеттің рөлі күшейіп, кеңейтілуде

Корпоративтік менеджмент және корпоративтік басқару – бірдей ұғым емес.

Корпоративтік менеджмент-іскерлік операцияларды жүргізу барысында кәсіби мамандардың қызметін білдіреді, бизнесті жүргізу тетіктеріне шоғырланған.

Корпоративтік басқару фирманың жұмыс істеуінің әртүрлі аспектілеріне қатысы бар көптеген тұлғалар мен ұйымдардың өзара іс-қимылын білдіреді. КБ компания басшылығы менеджментке қарағанда жоғары деңгейінде.

КБ бірыңғай анықтамасы әзірге әлемдік тәжірибеде жоқ.

КБ түрлі анықтамалары бар, оның ішінде:

1	коммерциялық ұйымдар басқаратын және бақылайтын жүйе (ОЭСР анықтамасы);
2	компания өз акционерлерінің мүдделерін білдіретін және қорғайтын ұйымдық үлгі;
3	компания қызметіне басшылық жасау және бақылау жүйесі;
4	менеджерлердің акционерлер алдындағы есеп беру жүйесі;
5	компанияның, оның акционерлерінің және басқа да мүдделі тұлғалардың мүдделері арасындағы әлеуметтік және экономикалық мақсаттар арасындағы теңгерім;
6	инвестицияларды қайтаруды қамтамасыз ету құралы;
7	компания қызметінің тиімділігін арттыру тәсілі.

 КБ және менеджмент функцияларының қиылысуы компанияның даму стратегиясын әзірлеу кезінде ғана орын алады.

www.kase.kz/ru/rules_common

вход қазақша in english путеводитель карта сайта Закупки Вакансии Бета-версия

KASE КАЗАХСТАНСКАЯ
ФОНДОВАЯ
БИРЖА

Кто поможет купить
и продать ценные бумаги?

Качественные решения сегодня
с пристальным вниманием на завтра.

Торги Рынки Индикаторы Инструменты и эмитенты Члены Биржи Новости и события Правила О Бирже

Суббота, 28 января 2017 г. 13:53

Поиск по сайту

Законодательство

Рынок ценных бумаг

- Закон Республики Казахстан "[О рынке ценных бумаг](#)" от 02 июля 2003 года № 461-II
- [Правила осуществления деятельности организаторов торгов с ценными бумагами и иными финансовыми инструментами](#), утвержденные постановлением Агентства Республики Казахстан по регулированию и надзору финансового рынка и финансовых организаций от 29 октября 2008 года № 170
- [Требования к организационной структуре организатора торгов и составу листинговой комиссии фондовой биржи](#), утвержденные постановлением Правления Национального Банка Республики Казахстан от 19 декабря 2015 года № 249
- [Правила осуществления деятельности структурного подразделения организатора торгов, осуществляющего деятельность по надзору за совершаемыми сделками в торговой системе фондовой биржи](#), утвержденные постановлением Правления Национального Банка Республики Казахстан от 19 декабря 2015 года № 249
- [Правила формирования системы управления рисками и](#)
- [Правила осуществления брокерской и \(или\) дилерской деятельности на рынке ценных бумаг](#), утвержденные постановлением Правления Национального Банка Республики Казахстан от 03 февраля 2014 года № 9
- [Правила применения ограниченных мер воздействия к единому накопительному пенсионному фонду, добровольному накопительному пенсионному фонду](#), утвержденные постановлением Правления Национального Банка Республики Казахстан от 26 июля 2013 года № 182

Акционерные общества

- Закон Республики Казахстан "[Об акционерных обществах](#)" от 13 мая 2003 года № 415-II
- Постановление Правления Агентства Республики Казахстан по регулированию и надзору финансового рынка и финансовых организаций "[О средствах массовой информации, используемых для публикации информации о деятельности акционерного общества, и требования к ним](#)" от 27 августа 2005 года № 311

http://www.kase.kz/files/mix/kodex_corp.pdf

www.kase.kz/ru/corporate_governance_recommendations

Кто поможет купить
и продать ценные бумаги?

Halyk Finance –
Ваш Партнер на рынке капитала!

Торги

Рынки

Индикаторы

Инструменты и эмитенты

Члены Биржи

Новости и события

Правила

О Бирже

Суббота, 28 января 2017 г. 13:57

Поиск по сайту

Корпоративное управление

Материалы по вопросам улучшения корпоративного управления

Методические материалы и статьи Международной финансовой корпорации (IFC):

 [Разработка кодексов наилучшей практики корпоративного управления](#)

 [Эффективный совет директоров](#)

Пособие для собственников и должностных лиц акционерных обществ

 [Репутация, этика и другие нематериальные активы, формирующие ценность компании, – как первостепенная обязанность совета директоров](#)

 [A corporate governance model: building responsible boards and sustainable businesses \(на англ. яз.\)](#)

 [Вестник корпоративного управления](#)

Выпуск № 12, лето 2010, Казахстан

Оценочные карты, разработанные IFC:

 [Для листинговых компаний](#)

 [Для компаний в секторе "Нелистинговые ценные бумаги"](#)

Материалы и статьи Организации экономического сотрудничества и развития (ОЭСР, англ. OECD):

 [Принципы корпоративного управления ОЭСР](#)

 [Руководящие принципы ОЭСР по корпоративному управлению на государственных предприятиях](#)

 [Using the OECD Principles of Corporate Governance: A Boardroom Perspective](#)

 [The Role of Institutional Investors in Promoting Good Corporate Governance](#)

Материалы от Совета эмитентов:

 [Кодекс корпоративного управления](#), актуализированный согласно решению Совета эмитентов от 03 июля 2007 года

 [Комментарии к Кодексу корпоративного управления](#), актуализированного согласно решению Совета эмитентов от 03 июля 2007 года

Корпоративтік құрылымдар деңгейіндегі басқару проблемалары
Ұйым менеджменті проблемаларынан ерекшеленеді.

Бірінші кезекте мазмұны мен әсер ету объектісі бойынша ерекше.

Басқарушылық әсер ету объектісінің ерекшелігі корпоративтік
басқарудың мәнін ғылымның, практиканың және оқу пәнінің ерекше
бағыты ретінде анықтайды.

Корпоративтік басқару жүйесі ұйымдық үлгі болып табылады, оның көмегімен корпорация өз акционерлерінің мүдделерін білдіруге және қорғауға тиіс.

Бұл акционерлердің, Директорлар кеңесінің, менеджерлердің және басқа да мүдделі тараптардың өзара іс-қимылы мен өзара қарым-қатынастар жүйесі.

Оның мақсаты қолданыстағы заңнаманы сақтай отырып және халықаралық стандарттарды ескере отырып пайданы ұлғайту болып табылады

Сұрақ 2. Корпоративтік басқару үлгілері (модельдері) және олардың ерекшеліктері.

Әрбір елде корпорацияны басқару жүйесі белгілі бір сипаттамаларға және оған кіретін элементтерге ие, олар оны басқа елдердің жүйелерінен ажыратады.

Қазіргі уақытта зерттеушілер нарықтық экономикасы дамыған елдерде корпорацияларды басқарудың үш негізгі моделін бөліп отыр.

англо-американдық моделі

жапондық моделі

Неміс моделі

Әрбір модельдің негізгі белгілері немесе элементтері:

корпорацияның негізгі қатысушылары мен құрылтайшылары;

нақты модельдегі акцияларды иелену құрылымы;

Директорлар кеңесінің құрамы (немесе кеңестер – неміс моделінде);

заңнамалық шектеулер;

листингке енгізілген корпорациялар үшін ақпаратты ашуға қойылатын талаптар;

акционерлердің мақұлдауын талап ететін корпоративтік әрекеттер;

негізгі қатысушылар арасындағы өзара іс-қимыл тетігі.

1-кесте-корпоративтік басқару модельдерінің негізгі сипаттамалары

Ағылшын-американдық (АҚШ, Ұлыбритания, Канада, Австралия, Жаңа Зеландия)	Жапондық	Неміс (Германия, Нидерланды, Скандинавия, ішінара Франция және Бельгия)
Басты қасиеттері		
Жеке, тәуелсіз акционерлер (аутсайдерлер) кеңінен және өсіп келе жатқан саны бар. Нарықтың, жалған капиталдың рөлі маңызды. Қатысушылардың құқықтары мен міндеттері заң жүзінде анықталған.	Банктер мен корпорациялардың акционерлер ретінде жоғары пайызы. Банктік және корпоративаралық бақылауға және өкілдік етуге баса назар аудару.	Банктер корпоративтік басқарудың барлық деңгейлеріндегі өкілдік пен бақылауда басты рөл атқарады және корпорациялардың ұзақ мерзімді акционерлері болып табылады.

Кесте жалғасы 1

Ағылшын-американдық (АҚШ, Ұлыбритания, Канада, Австралия, Жаңа Зеландия)	Жапондық	Неміс (Германия, Нидерланды, Скандинавия, ішінара Франция және Бельгия)
Негізгі қатысушылар		
Басқарушылар, Директорлар, акционерлер, биржалар, үкімет.	Банктер, үлестес корпоративтік акционерлер (мэйрэцу мүшелері). Басқарма, үкімет.	Банк. Басқарма. Бақылау кеңесі. Корпорация қызметкерлері кеңінен таныстырылды
Акцияларды иелену құрылымы		
Жеке, институционалдық инвесторлар басым. Ұлыбританияда-65%. Америка-60% (тиісінше 20% бірінші). Соңғы 10 жылда институционалдық инвесторлардың жиынтық акционерлік капиталдан 50% - ға дейін өсуі байқалды.	Акциялар қаржылық және корпоративтік ұйымдардың қолында шоғырланған. Сақтандыру компанияларының үлесі 50% - ға, корпорациялар - 25% - ға, шетелдік инвесторлар - 5% - ға жетеді%,	Аффилиирленбеген корпорацияларда да үлесі бар банктер мен корпорациялардың басым болуы. Қызметкерлер Басқарма құрамына кіреді. Институционалдық агенттер мен жекелеген инвесторлар маңызды рөл атқармайды.

Аффилиирленген тұлға-Кәсіпкерлік қызметті іске асыратын жеке немесе заңды тұлғалардың қызметіне әсер ете алатын тұлға (жеке немесе заңды). Жай сөзбен айтқанда, аффилиирленген тұлға (адам немесе ұйым) акционерлік қоғамды бақылауға тікелей қатысады.

3-сұрақ Қаржылық ақпарат және корпоративтік есептілік

Қаржылық ақпарат - бұл қарастырылып отырған объектінің экономикалық жағдайын ашатын ақпарат.

Объектіге қатысты жіктеу:

ішкі (қаржылық есептер, ақша қаражатының қозғалысы туралы ақпарат және т. б.)) және **сыртқы** (ҚРҰБ қайта қаржыландыру мөлшерлемесі, инфляция деңгейі, өнім бағасы және т. б.)

Қаржылық ақпаратты алу мақсаты - объектінің экономикалық жағдайына әсер ету мүмкіндігі.

Қаржылық ақпаратқа қойылатын талаптар:

- нақтылық (көздің сенімділігі);

- релевантность (мәні);

- Уақытылы болуы;

- қажетті жеткіліктілік;

- жеткілікті дәлдік.

Қаржылық ақпарат – бұл кәсіпорынның ақшалай қаражаттарының қозғалысы туралы мәліметтердің, оның қызметінің қаржылық аспектілері туралы мәліметтердің, жинауға, сақтауға, өңдеуге, талдауға және беруге жататын қаржылық деректердің жиынтығы.

Қаржылық ақпарат тауар өндірісі мен айналымын, өндіріс факторларын пайдалануды, олардың көздерін, кәсіпорынның инвестициясын және т.б.

Кәсіпорындағы қаржылық жұмысты жүзеге асыру үшін маңыздылығына қарай қаржылық ақпаратқа заңнамалық (нормативтік құқықтық), нормативтік және нұсқаушы (анықтамалық), бухгалтерлік және жүйелік емес ақпараттар жатады.

Заңнамалық ақпарат – бұл шаруашылық жүргізуші субъектілердің, қаржы және инвестициялық институттардың құқықтық негізін құрайтын заңдар, қаулылар, қаулылар және басқа да құжаттар.

Нормативтік-нұсқаулық ақпаратқа ведомстволық актілер, сонымен қатар шаруашылық жүргізуші субъектілердің қаржылық қызметін реттейтін атқарушы билік органдарының, бірқатар халықаралық ұйымдардың актілері жатады.

Жүйелік емес қаржылық ақпарат – бұл жалпы экономикалық, салалық және корпоративтік ақпарат, аудиторлық мәліметтер, БАҚ есептері, бейресми ақпарат және т.б. Уақыт факторы тұрғысынан негізгі (өткен кезең ақпараты), есептілік (ағымдағы), жоспарлы, болжамды ақпараттар ажыратылады.

Бухгалтерлік есеп - бұл барлық есеп беру.

Корпоративтік есеп беру – бұл қоршаған нарықтық ортада корпорацияның экономикалық әлеуеті мен даму тенденцияларының сенімді және толық бейнесін беретін есептер жиынтығы.

Кәсіпорынның корпоративтік есеп беруі – кәсіпорынның өткен есепті кезеңдегі жұмыс нәтижелерінің тиісті түрде бекітілген нысандарда берілген өзара байланысты көрсеткіштердің жиынтығы.

Кәсіпорынның есеп беруі кәсіпорынның қаржылық-шаруашылық қызметі туралы барлық ақпаратты, оның ішінде пайда мен залалдың табиғи көрсеткіштерін, мүмкіндіктер мен перспективалардың жоспарлы көрсеткіштерін жинақтайды, жүйелейді және көрсетеді. Кәсіпорынның есептілігін талдау негізінде оны дамытудың одан әрі стратегиясы құрылады және басқару шешімдері қабылданады.

Корпоративтік есептің құрамы: шоғырландырылған және жеке.

Шоғырландырылған есеп беру – ірі ұйымдардың жылдық қаржылық есеп беруінің тиісті мәліметтерін тізбектеп жинақтау арқылы құрастырылатын есеп құжаты.

Ол жеке балансқа бөлінген, бірақ дербес заңды тұлға болып табылмайтын және еншілес және тәуелді ұйымдары болған кезде оның бөлімшелері мен филиалдарының есеп беру деректері негізінде бір заңды тұлғаның шеңберінде жасалады.

Жеке есеп беру :

Бухгалтерлік теңгерім ;

Табыс туралы есеп;

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп;

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп;

Балансқа арналған қолданбалар;

Түсіндірме жазба.

Сұрақ 4. Инвесторлар үшін ESG ойлары

ESG аббревиатурасын «қоршаған орта, әлеуметтік саясат және корпоративтік басқару» деп шешуге болады. Кең мағынада бұл келесі принциптерге негізделген коммерциялық қызметтің тұрақты дамуы:

қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарау
(ағылшын, **E – қоршаған орта**);

жоғары әлеуметтік жауапкершілік (ағылшын, **S – әлеуметтік**);

корпоративтік басқарудың жоғары сапасы (ағылшынша, **G – басқару**).

Қазіргі түрінде ESG қағидаттарын алғаш рет БҰҰ-ның бұрынғы Бас хатшысы Кофи Аннан тұжырымдаған. Ол ірі жаһандық компаниялардың басшыларына осы принциптерді өз стратегияларына, ең алдымен, климаттың өзгеруіне қарсы тұруды енгізуді ұсынды.

<https://trends.rbc.ru/trends/green/614b224f9a7947699655a435>

Компанияның оң әсерін үш негізгі фактор тұрғысынан бағалауға болады:

- ✓ Environmental (E) — қоршаған орта. Компанияның экология мен табиғи ортаны қорғау саласында қаншалықты белсенді болғаны маңызды. Бұл зиянды шығарындылар мен ауаның ластануын БАҚЫЛАУДА, қалдықтарды басқарудың дамыған жүйесін құруда, жерді пайдалануға жауапты көзқараста және көміртегі ізін азайту бойынша жұмыста көрінуі мүмкін;
- ✓ Social (S) — әлеуметтік даму. Бизнес қызметкерлерге лайықты жұмыс жағдайларын және жұмысқа орналасу үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуі, қоғамдық ұйымдарды қолдауы тиіс;
- ✓ Governance (G) — компанияны басқару. Әңгіме бизнесті жүргізудің этикалық әдістерін, директорлар Кеңесіндегі қызметкердің еңбегіне сәйкес келетін гендерлік әртүрлілікті, бизнестің жалпы ашықтығын қоса алғанда, бизнес менеджменті басшылыққа алатын стандарттар туралы болып отыр.

ESG-инвестициялау-бұл бизнесті
инвестициялау туралы шешім
компанияның қоғамның дамуына
қосқан үлесі негізінде қабылданған
кезде әлеуметтік жауапты
инвестициялау нысаны.

ESG рейтингін тәуелсіз зерттеу агенттіктері – Bloomberg, S&P Dow Jones Indices, JUST Capital, MSCI, Refinitiv және т.б. құрады.

Олар компаниялардың дамуын үш критерий – E, S және G критерийлері бойынша бағалайды және 100 баллдық жүйе бойынша ұпайлар береді.

Мысалы, Kering конгломераты (Gucci, Balenciaga, Saint Laurent сән үйлері) 2019 жылдан бастап киім және сәнді тауарлар саласындағы 28 компания арасында MSCI рейтингінің көшбасшысы болып қала береді. Мұның бәрі оның тұрақты даму бағдарламасының арқасында, оның ішінде басқа нәрселермен қатар:

улы пластикті пайдалануды 99,8%-ға жою;
өндіріс қалдықтарынан түзілетін «қайта қалпына келтірілген» кашемирді пайдалану;
саналы сән бойынша ақысыз онлайн курсын ашу.

ССС

В

ВВ

ВВВ

А

АА

ААА

ОТСТАЛЫЙ

Компания, отстающая в своей отрасли из-за своей высокой подверженности и неспособности управлять значительными рисками ESG

СРЕДНИЙ

Компания со смешанным или обычным опытом управления наиболее значимыми рисками и возможностями ESG по сравнению с отраслевыми аналогами

ЛИДЕР

Компания, ведущая свою отрасль в управлении наиболее значимыми рисками и возможностями ESG

Дүние жүзінде ESG принциптерін басшылыққа алатын табысты корпорациялардың көптеген мысалдары бар. Corporate Knights мәліметтері бойынша 2021 жылы үздік бестікке мыналар кіреді:

Француздық Schneider Electric инженерлік компаниясы.

Данияның трансұлттық энергетикалық компаниясы Ørsted A/S.

Бразилия Ұлттық банкі Banco do Brasil SA.

Финдік мұнай-газ компаниясы Neste Oyj.

Дизайн, сәулет және консалтинг саласындағы халықаралық кәсіби қызмет көрсететін компания Stantec Inc.

ФАКТОРЫ ESG

Е Экологические

- Политика в отношении изменения климата, планы и практика раскрытия информации
- Загрязнение воздуха и воды
- Вырубка леса
- Воздействие на биоразнообразие
- Дефицит воды
- Управление отходами и опасными материалами
- Использование возобновляемой энергии

S Социальные

- Взаимоотношения с местными сообществами
- Права человека
- Условия труда
- Безопасность продукции
- Безопасность данных и конфиденциальность клиентов
- Разнообразие и инклюзивность
- Этический поиск поставщиков

G Управленческие

- Структура управления
- Вознаграждение топ-менеджмента
- Состав совета директоров
- Деловая честность
- Прозрачность
- Взятничество и коррупция
- Лоббирование
- Схемы информирования о нарушениях
- Отношения с акционерами

ФИНАНСИРОВАНИЕ ПЕРЕХОДА К БОЛЕЕ СПРАВЕДЛИВОМУ, БОЛЕЕ УСТОЙЧИВОМУ МИРУ

Лидеры используют облако и ИИ для учета экологического и социального воздействия и принятия соответствующих мер

Стоимость торгуемых на бирже фондов ESG во всем мире удвоилась в 2020 году и составила

\$120 млрд

«ESG — это не какая-то благотворительность, вроде обнимания деревьев. Это реальная деятельность, в которую большинство поколений верят сердцем, умом и кошельком»
Крис Скиннер, эксперт по финтех

BNY Mellon

Решения BNY Mellon в области данных и аналитики помогают инвестиционным менеджерам лучше адаптировать портфели с учетом предпочтительных факторов ESG.

Flowe

Flowe создала мобильное приложение, обучающее клиентов-миллениалов тому, как вести более экологичный образ жизни.

NatWest Group

NatWest Group объединила усилия с Microsoft, чтобы помочь британским предприятиям лучше изучить свой углеродный след и составить индивидуальные планы действий.

Rabobank

Rabobank поддерживает проект по сокращению выбросов углерода в Африке, в рамках которого фермеры посадят миллионы деревьев.

Включение ESG в деловую практику, управление и продукты требует работы с данными.

CO₂

CO₂

CO₂